

Štěpánka Cimlová

MŮJ KOUSEK HIMÁLAJE

Jak jsem s telefonem zachraňovala

nepálské školy

edika.

Můj kousek Himálaje

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

edika.

Štěpánka Cimlová

Můj kousek Himálaje – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Štěpánka Cimlová

**MŮJ KOUSEK
HIMÁLAJE**

Jak jsem s telefonem zachraňovala
nepálské školy

edika.

OBSAH

Disclaimer pro citlivé
čtenáře a jejich právníky 4

1. TERMITI

Tak jsem tady 8

Složité zásobovací
a logistické problémy. 28

Vyrážíme do hor. 30

Influencerka musí trpět. 37

Jak si učitelé v Himálaji
dělají přípravy 45

První den školy. 47

Boj o přežití 50

Kulturní vložka. 52

Světlo na konci tunelu. 54

Patron Himálaje tě vidí 57

Náš dům 61

To já měl takhle
jeden vztah. 64

Poznáváme Ghami. 65

Nomádský festival 68

Čína tě vidí 74

Loučení. 76

Balíme. 79

Jedeme dolů. 82

Vítězové 84

Hormonální bouře
a další hrůzy 92

Kafe za peníze
daňových poplatníků. 97

2. PUBERTÁCI A MATKY

Žádná pořádná cesta 107

První večere 110

Prohlídka betonu 113

Úskalí respektující
pedagogiky. 116

Korekce. 120

Procesí 122

Pasy pro štěnice 124

P*ča se neříká. 126

Poznávací výlet. 129

Starší a zkušenější 132

Homestay 135

Sex? I like!	138
Cesta smrti	140
Je konec!	143
Závěrečný piknik	146

3. NÁVRAT PO LETECH

Odkaz patrona	154
Přehrot	156
Ladies night	159
Hlad po informacích	161
Výsledky naší práce	163
Zazpíváme si!	166

4. INFLUENCERKA TRPÍ V NEPÁLU

Vyrážíme	174
Noc ve tmě	179
Lezeme dál	180
Bez průvodce	183
Konec cesty	185
Dho	190
U rodiny	191
Místní kultura	193
Tanec pod hvězdami	196
Cesta zpět	198
Pokhara naposledy	200
Zúčtování	202

DISCLAIMER PRO CITLIVÉ ČTENÁŘE A JEJICH PŘÁVNÍKY

V této knize popisuji události jednoho léta v Indii a Nepálu tak, jak jsem je osobně prožila. Všechny, kteří tento příběh inspirovali, mám upřímně ráda a považuji je za inspirativní, odvážné lidi. Pomoc dětem realizovaná v této podobě má podle mě obrovský smysl.

Pokud kniha někomu vezme určité iluze o světě nebo lidech, kteří se angažují v rozvojové pomoci, bude mě to mrzet, nicméně nemyslím, že mě na základě toho popadne potřeba svou výpověď změnit. Ubrat na ostroti a vykreslit každého účastníka akce jako přísně uvědomělou rozumnou bytost konající jen a jen dobro by ubralo na autenticitě, o kterou mi jde především.

Pokud však narušení vašich iluzí bude natolik vážné, že se vám snad roztřesou ruce a začnou se nebezpečně blížit klávesnici, vězte, že není proč si dělat škodu a vypisovat se s komentáři na internetu či snad kamsi posílat stížnosti. Vždyť jsem si to celé vymyslela, abych byla zajímavá.

Před třinácti lety

Dobrý den, viděla jsem váš vstup v České televizi a ráda bych se zúčastnila programu prázdninového dobrovolnictví ve škole v Mulbekhu, kterou s vaší organizací podporujete. Ráda bych tam učila angličtinu, nejlépe na 14 dní v průběhu července, je ještě možnost se přihlásit? V příloze zasílám stručný životopis.

S pozdravem
Štěpánka Cimlová

Ahoj, ty máš ekonomku? To potřebujeme. Pojeď na tři měsíce.
Ing. Jan Skácel, Ph.D.
Ředitel / Patron Himálaje

Dobře... tak jo :)
S pozdravem
Štěpánka Cimlová

Před dvěma lety

Čau Honzo, hele... já mám takovej neurčitej nápad, že bych se chtěla znovu podívat do Mulbekhu, je to možný? Že bych natočila, kam se projekt v průběhu let posunul, měla bych pěkný letní content a vy reklamu. Případně to můžeme pojmout i jinak, zkrátka takových 14 dní až měsíc tomu můžu dát.

ŠC

HS Ahoj, bohužel tenhle rok už je naplánovaný, ale pojed' příští rok, chystáme něco pořádnýho!

Dobře, díky.
Jak to myslíš, pořádnýho?

ŠC

HS Bude sranda.

Dobře... tak jo 😊 ŠC

Před rokem

HS Ahoj, tak co, vymyslíme tu cestu do Himálaje? 😊

Asi jo, vid'? Pojdme. ŠC

HS Kromě Mulbekhu se letos chystáme do dvou nových škol, jedna je taky v Indii a druhá v Nepálu.

Super. Tak to si můžu vybrat, kam pojedu? ŠC

HS Pojed' na všechny. Ať je pořádná sranda.

Na jak dlouho to je? ŠC

HS Na dva měsíce.

Bože!
Dobře... tak jo 😊 ŠC

Jaro tohoto roku

HS Musíme s sebou vzít klavír.

Jo? A co tam s ním budeme dělat? ŠC

HS Hrát na něj. A v Mulbekhu ho dětem necháme.

Jako že ho protáhneme Nepálem, pak dvěma školama v Indii... a v té třetí ho necháme? ŠC

HS No jasně!

Ať je sranda, vid'? ŠC

HS No jasně!

Bože!
Dobře... tak jo 😊 ŠC

Tibetská autonomní oblast

ČÍNA

Chumjung
nomádká vesnice

Lo Manthang
hlavní město Mustangu

GHAMI

oblast
Dolpa

oblast
Mustang

KAGBENI

JOMSOM

Dhaulágiri
8 167 m

Annapurna
8 091 m

NEPÁL

POKHARA

1.

TERMITI

GHAMI

Cíl: vesnice **GHAMI**,

Horní Mustang, Nepál

Nadmořská výška: 3 560 m

Žáků školy: 60

Ročník spolupráce: První / testovací

Počet
dobrovolníků:

TAK JSEM TADY

KÁTHMÁNDÚ

Nepál

mezinárodní letiště

Na jednu věc jsem po dvanácti letech v pohodlíčku civilizace zapoměla. STRACH. Omlácené přepážky, dusno, trochu binec, všude prach, tady toho asi moc nefunguje... Odkud se sakra bere ten smrad? Smrdí takhle celý Nepál, nebo jenom Káthmándú, a když takhle smrdí hlavní město, jak smrdí zbytek země? Bankomat nefunguje a já nemám žádnou hotovost. Vlastní blbost mě děsí ze všeho nejvíc. Jak jsem mohla být tak BLBÁ?

„Honzu, máš nějaký prachy navíc?“

„Jo, něco ti můžu půjčit z fondu neziskovky, ale budu to potřebovat zpátky.“

Výborně, jsem součástí projektu zhruba pět minut a už mě dotuje neziskovka. Tak ta se vyplatila, myslí si určitě její ředitel, zatímco mi půjčuje pár dolarů.

V žádném negativním pocitu se ale nemůžeme zdržet dlouho, teď je potřeba si vyřídit vízum a oficiálně tak vstoupit do země, kde ti připravenejší z nás hodlají nabízet rozvojovou pomoc. Vízum do Nepálu se vyřizuje hned po příletu přímo na letišti, slouží k tomu dvanáct automatů, z nichž polovina raději vůbec nefunguje. Z těch zbývajících šesti mají tři trvale zobrazenou chybovou hlášku Windows a u posledních tří automatů stojí fronta složená z několika dalších cizinců a nás, českých dobrovolníků. První z nich už hlásí úspěšný postup:

„Vyplňte normálně do formuláře jméno, bydliště a tak dál, a pak hlavně neklikejte na ‚zaplatit‘, ani online, ani jinak, protože to smaže celý formulář a vyhodí tu chybovou hlášku. Až to vyplníte, vezměte telefon, formulář vyfoťte, zavřete ho křížkem a pak jděte támhle na přepážku, ukažte jim tu fotku, zaplaťte poplatek a oni vám dají vízum.“

„A berou tam karty?“

„Ne.“

„Honzoo?“

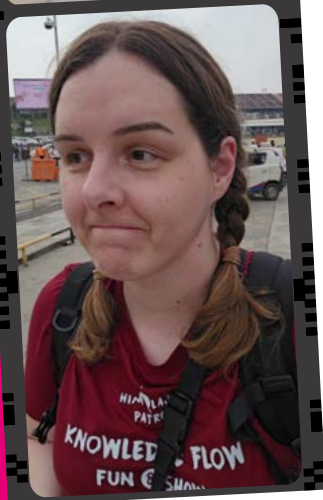
Po asi půl hodině jsme všichni úspěšně získali a zaplatili vízum a prošli imigrační kontrolou. Dalším úkolem bylo koupit si místní SIM kartu, abychom měli funkční telefony. Přímo na letišti byl stánek, kde prodávali různé tarify. Celá skupina si šla stoupnout do fronty před směnárnu, aby si vyměnili dolary za místní rupie, jenom já, nemaje co vyměnit, jsem zamířila rovnou ke stánku se simkami, abych tam za půjčené peníze něco nakoupila. Honza mi odvážně svěřil i svůj telefon, zatímco kdesi cosi vyřizoval. Štvalo mě, že nemám vlastní peníze, štvalo mě, že nevím, že mám mít s sebou fotku, že si nejsem jistá, jaký tarif vzít. BLBÁ.

Nicméně nakonec jsem zjistila, že kluci ve stánku umí za minimální poplatek vyřídít vše včetně fotky a že na výběr jsou vlastně jenom tři tarify a všechny stojí v přepočtu maximálně 200 Kč, takže jsem vzala největší balíček, 35 GB na měsíc, a těžko se popisuje ta úleva a pocit úspěchu, když mi kluk rozebral telefon, vyměnil simku, složil telefon, podal mi ho a ten mi v ruce zapípal. Notifikace z Facebooku, někdo mi napsal pod video, že jsem tlustá. Výborně! Jsem online! První věc, kterou jsem zvládla nepodělat. Celá sebevědomá jsem koupila tarif Honzovi, aby byl online i pan vedoucí, a najednou se mi ty prachy z neziskovky utrácely o něco lehčeji.

Problém s bankomatem ale bylo potřeba vyřešit. Cestou ke stánku se simkami jsem zkusila tři od tří různých bank a nefungoval ani jeden a začínalo mě to opravdu zneklidňovat. Tedy odpusťte tu momentální neupřímnost. Začínalo mě to DĚSIT. Mám před sebou měsíc v Nepálu, další v Indii a nemám prachy. Nejsem tu ale sama, je nefunkční karta takový problém? Konec světa! Nesnáším být na někom závislá, někoho pořád otravovat. Musí mě to ale tak DĚSIT? Hlavně, prosím tě, nepanikař.

Až u vchodu z letiště jsem objevila něco jako svatý grál, deset různých bankomatů vedle sebe. Nu co, vyhrneme si rukávy a jdeme zkoušet jeden po druhém. První nic. Druhý taky nic. Při třetím pokusu poslouchám zvuky jak zloděj při otvírání sejfy. Závisí na tom celá moje budoucnost. Moje důstojnost! A najednou to slyším – slastné grrrrrr, počítání peněz. A už se schránka otvírá.

„Dává, tenhle dává!“ vykřikla jsem do prázdné haly. Zbytek skupiny už byl ale venku, vydal se hledat smlouvenou dodávku. Akorát místní zřízenec u dveří se na mě povzbudivě usmál jak na bábu v Las Vegas, které právě padl jackpot. Taková škoda, že to nevidělo víc lidí. Vyzkoušela jsem ještě další dva bankomaty, z nichž jeden fungoval do omezené částky a jeden vůbec, takže jsem se snažila zapamatovat si banku, která alespoň trochu

funguje, abych informaci mohla předat Honzovi do jeho padesátistránkového Manuálu dobrovolníka.

Vítězoslavně, s naditou peněženkou jsem vyšla ven z letiště a rozhlédla se kolem. Když jsem později editovala video, silně jsem zvažovala, že k tomuto záběru přidám zvuk cvrlikajících cvrčků, protože před mezinárodním letištěm nebylo nic. Středně velké parkoviště s rozbitým a porůznu záplatovaným povrchem, pár nízkých panelových budov, kavárna, tři billboardy a zářivě červená restaurace s nápisem „Crunchy Fried Chicken“ neboli CFC, protože na licenci ke KFC zřejmě nebylo. A taky nejsme v Kentucky. Ovál mě horký vlhký vítr, vzduch jako by snad lepil, neurčitý vlezlý smrad zesílil, vpíjel se do kůže. STRACH. Zcela určitě nejsme v Kentucky.

Na panikaření ale fakt není čas. Vydala jsem se ke skupině, která už nakládala bágly do šedého mikrobusu. Na něco se vybíraly peníze. 600 dolarů na osobu. Jakých 600 dolarů zase?

„Za ty permity.“

Jaký permity, proboha? A tak jsem zjistila, že nevím další důležitou věc. Do oblasti Horní Mustang, kam směřujeme, potřebujete povolení, které je poměrně drahé. Platí se za každý den, plus další permity a menší zprostředkovatelské poplatky, takže celkem zhruba 600 dolarů za celý pobyt. V nepálských rupiích bychom takovou částku dávali dohromady hodně dlouho, takže je třeba s sebou mít tvrdší měnu.

Jenže já dva měsíce před odletem žila ve spisovatelské agonii dokončování knížky, navíc na čtení Manuálu dobrovolníka jsem příliš cool, protože už jsem přece jednou byla v Indii, navíc tentokrát nejedu sama a mám status VIP, takže...

„Honzoo?“

Vzít s sebou influencerku je určitě celkem inovativní nápad, táhlo mu hlavou, zatímco počítal bankovky. Jestli je to i dobrý nápad, zatím fakt nevím. Předal řidiči štos dolarů. Fakt nevím.

Naštěstí už jsem v tu chvíli věděla, že mám internet, takže jsem bleskově vymyslela plán, že mi dolary může přivést někdo z dobrovolníků z dalšího turnusu. Honza a potažmo celá neziskovka tak nebude bez peněz celé dva měsíce, ale jenom tři týdny. Měla jsem až nepřiměřenou radost z toho, že můj mozek zase začíná fungovat kreativně, když tu náhle mě zradil. Absolutně bez varování vyprodukoval myšlenku. Takovou tu, co se obvykle zjevuje ve dvě v noci, když už konečně usínáte a najednou se vám v mysli jak neon rozsvítí něco *děsně akutního*. Jak jsem tak vesele házela svůj batoh do auta a těšila se na dobrodružství, můj mozek vyprodukoval:

A jak je to tu asi s dostupností zdravotní péče, co?

Na to jsi pomyslela?

Co?

A dost.

Představ si, že pomyslela, blbečku! A pak jsem se na něj skutečně vytočila. Kdyby ses radši soustředil na to, proč nevíš o tom permitu! Proč tě nenapadlo vzít s sebou hotovost! A vůbec, přestaň mi tu podsouvat kravinu. Jsi zase jednou v rozvojové zemi a pořád machruješ, že nejsi žádná zhýčkaná bábovka, tak přestaň brečet, že tu všechno smrdí a že je to tu hnusný jak řadovej turista, co vylezl dva metry za brány rezortu! Máš tu práci a zodpovědnost, koukej začít makat!

Mozek zaraženě mlčel.

Vyjeli jsme.

Půl roku předtím, Litomyšl, přípravné setkání

„Vzteklina může být reálný problém, protože je to smrtelná nemoc,“ říká Honza do mikrofonu, ale není ho moc slyšet. Sál má příšernou akustiku a zájemci o dobrovolnictví neustále vzrušeně šeptají, hučí a smějí se. Je jich zhruba 50. Nováčci sedí v řadách na židlích, veteráni z minulých let postávají kolem zdí a porůznu se trousí ze sálu a do sálu. Honzovi na jedné ruce visí dítě. Aniž by jakkoliv přerušoval tok řeči, zvedá ho nahoru a dolů. Klučík ho chvíli využívá jako houpačku, pak jako prolézačku a nakonec odbíhá do hlubin ztemnělého sálu k dalším polodivokým dětem. V pozadí běží prezentace o zdravotních rizicích cesty do Himálaje. Břišní tyfus, žloutenka A, žloutenka B, žlutá zimnice, vzteklina, blechy, štěnice, výšková nemoc. Malárii, krvácivou horečku dengue a další tropické lahůdky naštěstí řešit nemusíme, jedeme do vysokých hor, kde se nevyskytují. Asi. Ceny očkování.

„To se docela nasčítá!“ pronese někdo nahlas.

„Jo, ale nemusíš mít všechno,“ uklidňuje ho někdo z veteránů.

„No ale tu vzteklinu zrovna třeba jo,“ namítne ženský hlas.

„Já ji nemám.“

„Já bych bez toho teda nejel!“

„Já už mám za sebou přeočkování na žloutenku, předevcírem jsem dal tyfus, na vzteklinu se chystám za měsíc...“

„Teda ty seš připravenej!“

Sál obdivně zamručí.

„Já už na to třeba po těch letech kašlu a neočkuj se vůbec,“ řekne Honza, ale opět ho nikdo neslyší, jednak kvůli špatné akustice, ale taky proto, že si míří mikrofonem na bradu. Volnou rukou už nehoupe dítě, ale škrabe se na břicho a vyhrnuje si tím triko až skoro k bradě. Všichni v sále jsou tak oblaženi pohledem na jeho hrud. A loket, všímám si. V rukávu obnošeného outdoorového trika má obří díru. Lidi zabředávají do diskuze o očkování, sál hučí jako úl, Honza trochu plaší, snaží se znovu upoutat pozornost k prezentaci, škrabe se ve vlasech a já přemýšlím, čím to je, že mu drží tak vzpřímené. Nevypadá jako někdo, kdo by používal tužidlo. Povzdechnu si. Dát tomuhle projektu atraktivní marketingový obal se začíná ukazovat jako docela oříšek.

Následuje historie neziskovky. Jmenujeme se Patron Himálaje, protože fungujeme na principu pravidelných dárců neboli patronů. Školu ve vesnici Mulbekh v Ladakhu, což je oblast na severu Indie, podporujeme už 16 let, podívejte, co se tam všechno za peníze od českých dárců postavilo. Promítají se fotky moderních budov internátu, učeben, laboratoří.

„Hezký.“

„Ty brdó.“

Letos se chystáme projekt rozšířit na dvě nové školy. Jedna se nachází v oblasti Mustang v Nepálu, druhá v údolí Spiti v Indii. Všechny oblasti pojí převládající tibetská kultura a hlavní náboženství buddhismus.

Neziskovka provozuje prázdninové dobrovolnictví a akademické dobrovolnictví. Na prázdninové dobrovolnictví se hlásí drtivá většina lidí v sále. Různě velká skupina dobrovolníků vyjede na 14 dní do jedné školy. Učit. Učí se ve dvojicích nebo po jednom, předměty vybíráme na základě poptávky školy. Každý den učíte svůj předmět a směřujete s dětmi k nějakému srozumitelnému výsledku, který odprezentujete na závěrečné besídce pro rodiče. Co přesně budete učit a s kým, se právě domluvíme na tomto setkání.

Akademické dobrovolnictví je na delší dobu, třeba na měsíc, na dva i na půl roku. Jezdí se individuálně a úkoly jsou různé, od učitele IT až po trenéra hokeje. Na akademické dobrovolnictví jel třeba... kdo je tu z bývalých dobrovolníků?

„Třeba já,“ zvedám ruku.

„No jasně, Štěpánka! Ta byla na tři měsíce... kdy že to bylo?“

„2012.“

„Štěpánka s námi jede znovu, ale nebude učit, má trochu jinou roli, to si blíže řekneme zítra.“

Pár lidí v sále se pousměje, protože evidentně *kouká na ty internety* a tuší. Pár dalších se zvědavě podívá mým směrem, hned ale obrací pozornost k důležitější věci.

„Na ty stěnice mi fakt pomohl tea tree olej!“ informuje sál bývalá dobrovolnice.

„Nebo takový ty podložky!“ dodá jiná a sál se opět rozhučí zájmem.

„Jaký podložky?“

„Co to je?“

Honzovy vlasy povyroستou zase o něco výš.

Druhý den stojím uprostřed městského parku, pozoruju, přemýšlím a natáčím. Zájemci o dobrovolnictví procházejí něčím, co vypadá jako vojenské cvičení křížené s korporátním teambuildingem. Člověk, který komunikuje výhradně křikem nebo píšťalkou, je rozděljuje do skupin a zadává jim podivné úkoly. Některé jsou fyzické, nad jinými je třeba přemýšlet, většina je nějaká kombinace obojího.

Je únor, zataženo, trochu mrholí, baterka v telefonu ubývá rychleji než obvykle. Než dojde úplně a já budu mít konečně výmluvu k tomu zalézt do teplíčka hotelu, sleduju, jak si jedna skupina sundává boty a brodí se potokem. Druhá zrovna dřepuje, třetí protahuje jednoho ze svých členů sítí z napnutých lan. Všichni se zdají v docela dobré náladě a navzájem se povzbuzují, nicméně je mi jich trochu líto. Přijde ke mně Honza.

„Není to trochu moc?“ ptám se a pokynu hlavou ke skupince, která právě bosky přebrodila špinavou strouhu, teď si obouvá boty na šterkové cestě a snaží se nenabrat do ponožek moc kamenů a listů. Honza pokrčí rameny.

„Kdo bude remcat už při tomhle, bude remcat i tam, musíme to nějak odfiltrovat.“

To dává smysl, uznávám. Zajímavé, že za celých pět let studia managementu na Vysoké škole ekonomické mi nikdo účel těchto teambuildingových opičáren nevysvětlil o mnoho lépe.

Opět stojíme v parku a cosi si skupinově vysvětlujeme, když si náhle koutkem oka všimnu, jak se k nám z protějšího konce prostranství svižným krokem a s evidentně jasným cílem blíží jakási paní, v ruce tříkolku, dvě malé děti v těsném závěsu. Začínám tušit, o co jde, ale nejsem si jistá, nechci nikoho na něco trapně upozorňovat. To už si paní rázným krokem a s lehkým použitím loktů razí cestu skupinkou až ke mně.

„Vy jste Štěpánka, že jo!“ vyhrkne.

„Jo... dobrý den,“ odpovídám nejistě.

Paní mi srdečně tiskne ruku a rozhlíží se po ostatních.

„Vy se tu připravujete na cestu do Himálaje, že jo? Já jsem viděla na Instagramu, že tu budete!“

„Jo, je to tak,“ směju se.

„Já vám strašně fandím, jste všichni strašně skvělí!“

Ještě jednou se po všech podívá pevným povzbuzujícím pohledem a stejným způsobem, jakým přišla, zase odejde.

„Co to bylo?“ ptá se někdo.

„Ty jsi nějaká slavná nebo co?“

Sedíme v kruhu a sdělujeme si, jaká máme od svého pobytu v Himálaji očekávání. Většina lidí se bojí obvyklých věcí jako neznámé prostředí, nadmořská výška, noví lidé a nečekané situace, jestli vše zvládnou psychicky a taky fyzicky. Dost lidí se bojí o zdraví. Všichni se ale velmi těší na děti, které budou učit. Na hory a přírodu. Na jinou kulturu a jiný způsob myšlení.

Někdo je profesí učitel, ale většina má různá jiná zaměstnání, máme tu reguální vědce a univerzitní pracovníky, ajťáky, marketáky, manažery a podnikatele. Připadám si trochu jako na setkání anonymních alkoholiků, když se přiznávám k tomu, že se jmenuji Štěpánka a jsem influencerka.

Večer přemýšlím o tom, že karma ví, co dělá. Když jsem před 12 lety byla v Mulbekhu, účastnila se poprvé projektu mediálně známá osobnost, herečka, která učila děti dramatickou výchovu. Přijela s vlastní fotografkou a do Blesku posílala články o tom, jak v Himálaji víceméně umírá. Spouště dobrovolníků se to tehdy nelíbilo a i já jsem se výrazně šklebila, když v Blesku psali o suchém nosu a občasném krvavém šušni, kterým jsme trpěli všichni, jako o „nepřetržitém krváčení“, běžný bolestlav a dehydrataci vykreslili jako „otok mozku“

a herečka „riskovala život v daleké Himálaji“, zatímco s dětmi na dece před školou nacvičovala písničku o veselém námořníkovi.

Já byla tou dobou v Mulbekhu už měsíc, pracovala jsem tam na účetním systému, zaskakovala za učitelky a pomáhala s restrukturalizací vedení školy. Považovala jsem se v podstatě za veterána, znalce místních poměrů, ohromného insidera a celá tahle banda prázdninových dobrovolníků mi se svým čtrnáctidenním hurá programem a herečkou v pozici VIP dost lezla krkem. Dokonce jsem neváhala a ofrňovala nos i na stránkách své tehdejší knihy.

Co na to říct. O 12 let později jedu na ten samý hurá program hned třikrát po sobě během jednoho léta. V pozici VIP. A ne jako herečka, ale jako influenčerkka, nejpitomější z pitomých, nejzbytečnější ze zbytečných.

Jak poučné.

Sedíme na obědě a sedá si ke mně dobrovolnice Helga. Zkušená veteránka z Mulbekhu, chemička, která se letos chystá do jedné z nově podporovaných škol učit laboratorní práce.

„Víš, Štěpánko, jak jsi nabízela, že kdo nebude chtít být natáčen, ať se ozve, tak já této možnosti tedy využívám a říkám, že si to nepřeji.“

„Jasný, Helgo,“ řeknu a ukousnu si kousek veganského burgeru, „díky, že mi to říkáš, naprosto chápu.“

„Mně tento způsob prezentace nevyhovuje.“

„Jasný, v pohodě.“ Sakra, to jsme nemohli dostat normální hambáč?

„Já jsem se poptávala i známých na tvůj kanál a opravdu bych tam nechtěla nijak figurovat.“

Nejsem vegan a nikdy nebudu.

„Helgo.“ Položila jsem tu *zeleninu* zpátky na talíř. „Naprosto ti rozumím, nemusíš to nijak vysvětlovat. Přesně proto jsem řekla dopředu, ať se každý opravdu dobře podívá na to, co na sítích dělám, ať si v klidu vyhodnotí, jestli tam chce být, nebo ne, a že naprosto respektuju, že se toho někdo nechce účastnit. Jsem ráda, že jsi to takhle poctivě vyhodnotila a říkáš mi to.“

„Mně taková propagace na sítích opravdu velmi nesedí.“

Došly mi nápady, jak jinak dát najevo, že nejsem... no jako ten hambáč přede mnou, žádná kráva... a tak jsem se rozhodla mlčet a prostě se usmívat. Chtělo by se mi dodat něco jako „rozumíme si?“, jenže jsme si evidentně nerozuměly. Helga se nicméně zdála v tu chvíli uspokojena, téma dál nerozváděla a odešla.

Sedíme na závěrečném sdílecím kolečku přípravného setkání. Hodnotíme dojmy a plánujeme přípravu na cestu. Většina dobrovolníků bude během příštího půl roku intenzivně připravovat svůj výukový projekt, koordinovat ho se svým partákem – učitelem a s Honzou. Ještě jednou všem opakuji, že moje role bude tedy propagační. Dávám k dispozici své profily na síťích a budu točit videa o neziskovce a dobrovolnících. Budu moc ráda, pokud mi s tím ostatní pomůžou, protože pokud videa uděláme pěkná, získáme snad nové pravidelné dárcy, kteří zaplatí další rozvoj škol. Dost lidí se na mě usmívá, někdo váhavě, někdo povzbudivě, začínám cítit tíhu toho celého. Honza se letos rozhodl neoslovit žádné jiné mediální partnery, tváří projektu bude *Štěkánka*. Potěš koště. Slovo si bere Helga.

„Já bych tedy využila tohoto prostoru, abych vyjádřila, že si nepřeji být natáčena a prezentována...“

Jak pokračovala v monologu, jehož obsah už jsem znala, ostatní v místnosti se začali na židlích trochu vrtět. Někdo se nenápadně rozhlížel, jiný naopak koukal do podlahy. Já jsem se rozhodla neříct nic, nebylo co. Když Helga skončila, Honza se překvapivě přestal drbat na břiše i na hlavě a vzal si slovo.

„Víš, Helgo, ty máš připomínky ke všem propagačním aktivitám neziskovky. Protože tě už pár let znám, tak mohu s jistotou prohlásit, že propagaci nerozumíš.“

„To je pravda,“ potvrdila Helga. „Tak já nerozumím tomu, jak...“

„Tak přesně. Nerozumíš tomu, ale mluvíš do toho. Neziskovka našeho typu bez propagace fungovat nemůže. Projekt musí být vidět a slyšet. Čím víc mediálních aktivit, tím víc dobrovolníků, tím víc patronů. Je sice hezký, že někam jedou dobrovolníci a něco se tam udělá, ale když o tom nikdo neví, tak je to celé málo efektivní, případně rovnou odsouzené k pomalému úpadku.“

Rozhlédla jsem se po ostatních, nikdo nic neříkal, dokonce se už nikdo ani nevrátil. Radši.

„Jsem srozumitelnej?“

Srozumitelnej asi jo, pomyslela jsem si. Jestli taky oblíbenej, to je otázka.

Jede se domů. Všichni se objímají, nálada plná příjemného očekávání a těšení. Honza se zdá o něco veselejší a hyperaktivnější než obvykle. Přitocí se ke mně.

„To šlo dobře, co?“ řekne.

„Jo?“

„Viš, z čeho mám největší radost?“

Má doslova jiskry v očích, evidentně něco strašně touží říct, zadržuje smích.

Povzdechnu si.

„Povídej.“

„Že jsem konečně našel kontroverznější ksicht, než jsem já!“

Konečně to vyšlo ven, konečně mohl vybuchnout. Hlava se mu smíchy doslova odklopí, samé zuby a rozdrbané vlasy, v pase se zlomí, chytá se za břicho, zkrátka dokonalý záchvat smíchu, zábava století. Pár lidí se se starostlivým výrazem otočí, jestli mu něco není. Já ho pozoruji mlčky a dávám si hodně záležet, abych se tvářila znechuceně, uraženě a dotčeně zároveň.

Tak to ti gratuluju, kamaráde. Jestli ve vlastní organizaci, kterou řídíš a vedeš, platíš za kontroverznější ksicht, než je Štěkánka the Učitelka, největší hrozba českého školství, která už si na internetu ani nezívne, aniž by na ni nešlo trestní oznámení, předžalobní výzva nebo stížnost na Radu pro rozhlasové a televizní vysílání, tak to se máš čím chlubit.

Čekala jsem, že ulice a uličky Káthmándú budou z hlediska dopravní situace zajímavé, přesto mě realita zvládla překvapit, a nebyla jsem sama.

„Ty bláho!“

„Ách.“

„Ou...“

Celé dobrovolnické osazenstvo naší dodávky se střídavě děsilo, leka- lo, divilo a smálo, zatímco se před předním sklem odehrávaly bezmála pokusy o vraždu či sebevraždu, tu chodce, tu motorkáře. Ženy, děti, psi, všichni se vrhali pod kola všech možných dopravních prostředků naprosto neohroženě. Můj mozek mi k tomu generoval nálož stresu navíc spouště- ním náhodných poplachů, že JEDEME V PROTISMĚŘU, protože tady se jezdí vlevo.

Bylo to ohlušující, bizarní, zneklidňující a úžasné. Je to tady, dobrodruž- ství začalo! S příjemně rozechvělým pocitem jsem odtrhla oči od fascinují- cího chaosu za okýnkem a podívala se na druhou stranu, na sedadlo vedle sebe, kde seděl Honza.

Jeho mozek evidentně žádné poplašné signály negeneroval, ani jeho srdíčko nevypadalo, že by se chvělo opatrným očekáváním. Šéf neziskovky seděl, respektive spíš ležel zkušeně zakleslý koleno do sedaček, aby se v prudkých zatáčkách nepřevrátil, shrbený nad telefonem. Namlouval jakési organizační hlasovky ohledně víz do Indie, pak cosi o dodávce kašmírových šál do benefičního obchodu. Hlasové zprávy od svých spolupracovníků poslouchal ve dvojnásobné rychlosti, takže ti nebozí lidé zněli jako šílení cholerici a hysterky, kteří mu jeden za druhým jenom nadávají. Možná mu vlastně i nadávali, těžko říct. Když vše vyřídil, zavřel WhatsApp, otevřel Instagram a začal tvořit storíčko. Usoudila jsem, že tímto pohledem jsem si od chaosu zvenčí moc nepolepšila, a otočila se zpět.

Fascinujícím se ukázalo místní elektrické vedení. Koncept toho, že drát vedoucí elektřinu je na něčem zavěšen, že ho něco drží, tady evidentně prohlásili za zbytečný. Drát drží tak, že se kolem něčeho zauzluje a tím něčím může být větev, sloup, dopravní značka, případně i jiný drát. Na každém rohu každé křižovatky tak stojí více či méně křivý tenký sloup, který vypadá jako pletací jehlice zapíchnutá do rozpleteného svetrů. Spousta drátů vede, respektive visí, chodcům těsně nad hlavami nebo i níže, některé dráty se válí po zemi a není vůbec poznat, který je pod proudem a který ne.

„Ty bláho, to nikoho nezabije, tohle?“ podivila jsem se nahlas a ukázala na jeden ze sloupů, z něhož pár drátů elegantně splývalo do louže vody.

„Ale zabije,“ odpověděl Martin klidným, faktickým tónem. Seděl vmáčknutý na zadním sedadle, své dva metry existence složené jako lepero s koleno pod bradou, protože v žádné jiné důstojné poloze se člověk správné velikosti do těchto aut nevejde. Se zájmem pozoroval městský mumraj míhající se za okny a popíjel vodu obohacenou nějakou šumivou tabletou ze své obří lahve značky Nalgene. Působil jako člověk, který za a) zachovává klid, za b) nepodceňuje hydrataci. Udělala jsem si v duchu poznámku, že bude dobré se ho držet.

Najednou dodávka prudce odbočila do jedné z úzkých uliček, zpomalila a zastavila. Vysoukali jsme se ven. Na jedné straně ulice stál polorozbořený dům s oprýskanou, či spíše neexistující omítkou, na straně druhé se ale otevřel dlážděný dvorek s útulnou dřevěnou terasou a recepcí, čistými dřevěnými stoly a židlemi, všude plno okrasných rostlin. Byla to vyložené pěkná, moderní restaurace.

Mírně zaražení jsme se posadili k jednomu ze stolů. Servírka v uniformě rozdala zalaminované jídelní lístky. Jejich minimalistická grafika připomínala restauraci v centru libovolného velkoměsta a nabídka jídel byla typicky mezinárodní. S příděchem Nepálu a Indie, aby se neřeklo, ale evidentně laděná na západní chutě.

„Nebude to tu moc drahý?“ ozval se někdo. Přišlo mi legrační takhle uvažovat v Nepálu, nicméně jsem provedla rychlý přepočít. Ceny skutečně nebyly směšně nízké, jako když jsem byla naposled v Ladakhu, na druhou stranu i to nejdražší, co si tu kdy dovolíme dát, je pořád na české poměry prostě laciné. Dobrovolníci se zdáli trochu zklamaní.

„Honzo, nezajdeme si radši na něco víc... autentickýho?“

„Jo, něco, kam chodí místní.“

Martin se dokonce začal zvedat, že asi začne hledat nějaký autentický místní pajzl. Proboha, jen to ne, pomyslela jsem si, nicméně jsem nechtěla působit jako zhýčkaný turista, a tak jsem mlčela a doufala, že se bouře přežene.

Samozřejmě už tehdy jsem věděla, že ten okamžik dřív nebo později přijde, musí přijít, není úniku. Očekávala jsem ho na jednu stranu s jistým fatalistickým odevzdáním a pokorou, na druhou stranu jsem se v té hezké restauraci neubránila záchvatu vzdorovitosti. Dokud můžu, dokud je jen malinká naděje, budu bojovat do poslední minuty, do poslední vteřiny! Objednala jsem si colu a hranolky. Dnes ještě ne, osude. Dnes se ještě neposeru.

Skupina se v průběhu mé debaty s osudem našťěstí rozhodla zůstat, i když spokojeností zrovna nečičela. Honza si objednal hromadu vajec a začal je do sebe házet svým typickým zrychleným způsobem, zatímco něco četl v mobilu.

„Nebojte,“ zvedl po chvíli hlavu, „autentickýho místního ještě bude dost. Já jsem v tomhle dřív taky jel, hlavně všechno jako místní... ale teď po těch letech jsem rád za každý normální žrádlo.“

Najedli jsme se, nakoupili vody do zásoby, nastoupili zpět do dodávky a vydali se na cestu do 230 km vzdálené Pokhary, kde nás čekaly dvě noci v hotelu a nákup zásob a pomůcek do výuky, než se přesuneme do hor, kde se nic koupit nedá, a když ano, tak už je to skutečně drahé i na české poměry. Česká navigace odhadla délku trasy Káthmándú–Pokhara na zhruba 3 hodiny. Nebyli jsme samozřejmě naivní, při stavu místních silnic a počínajícím období monzunových dešťů jsme očekávali klidně i 6 hodin.

Než jsme se vymotali z Káthmándú, což trvalo zhruba hodinu, hodnotila jsem své první dojmy z nové země a porovnávala je s prvními dojmy z Ladhaku před 12 lety. Občas mám tendenci si nalhávat, že nestárnu, že je mi duševně stále kolem pětadvaceti, nicméně když pak pozoruji skutečné mladé lidi v tomhle věku, jak mluví, jak přemýšlí, uvědomím si, že jsem fakt už jinde.

Chaos, věčná improvizace a všudypřítomná rozestavenost rozvojové země mi už nepřipadaly tak sympaticky volnomyšlenkářské a osvobozující jako tehdy. Moje tolerance k fyzickému nepohodlí byla výrazně nižší, než jsem si pamatovala. Když je vám 37, není jízda po děravé silnici najednou zas až tak vtipná, spíš máte strach, že vás chytanou záda. Nad špínou nemávnete rukou s rozpustilým „Kdo by se myl!“, spíš vám vrtá hlavou, jaké různé choroby vám z ní hrozí.

Přemýšlela jsem, proč si to tu, kurňa, neudělají trochu hezčí. Proč si neuklidí. To přece nic nestojí. Některé podniky, obchody, restaurace a kavárny byly opravdu pěkné, takže to tu evidentně možné je. Proč jich tu není víc, proč takové nejsou všechny?

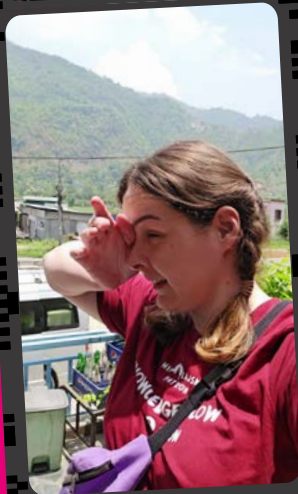
Jak se však můj mozek v dodávce neustále natřásal a město za okny rychle proměňovalo, nebyl prostor ustrnout v myšlence, takže mi velmi rychle došlo, že stejné otázky si můžu klást i u nás. Proč nemáme lepší silnice, více dálnic? V Německu to evidentně jde. Proč naše školství stojí za prd, když ve Švédsku funguje krásně? Nakonec jsem se rozhodla, že nebudu soudit a budu prostě pozorovat, dokumentovat a předávat zážitky, což je ostatně moje role v tomhle projektu.

Pohybovali jsme se rychlostí středně zdatného cyklisty po hliněné cestě rozbité natolik, že jsme při najetí do některých děr naráželi hlavou o strop. Dodávka měla sice klimatizaci, jenže nikdo z nás se neodvážil pustit ji naplno a způsobit si rýmičku první den pobytu. Takže jsme se vařili, respektive spíše smažili ve vlastní šťávě.

Krajina kolem byla těžko definovatelná. Když se řekne tropická džungle, představím si neprostupnou zeleň a obrovské stromy, mezi kterými poletují ptáci a opice. Zdejší mírné kopce a počínající hory porostlé zelení ale zdálky připomínaly celkem běžnou evropskou krajinu. Rozdíl byl vidět až zblízka při pohledu na vegetaci. Stromy nebyly žádné známé jehličnany nebo listnáče, ale palmy a všechny možné rostliny, které mi byly hrozně povědomé a pořád jsem si nemohla vzpomenout, odkud je znám, dokud mi nedošlo, že je má babička doma v květináči. Jenže babičky fíkus má tři listy, kdežto tady je vysoký jako barák.

Nížinný Nepál

Po zhruba třech hodinách cesty jsme se zastavili na občerstvení. Ve stínu vegetace fungovala další docela pěkná venkovní restaurace s nabídkou místního i mezinárodního jídla. Několik členů výpravy si dalo osvěžující jogurtový nápoj lassí, někdo slané, někdo sladké. Já jsem se opět rozhodla nic neriskovat a držela se coly. Měla jsem pocit, že nic na světě nemá kapacitu mě osvěžit v tomhle šíleném, nelidském vedru.

Během dvaceti minut, kdy jsme seděli ve stínu a pili studené nápoje, se většina z nás zpotila tak, že jsme vypadali, jako bychom vylezli z bazénu. V tomto stavu jsme se po chvíli nasoukali zpět do auta, které se mezitím na přímém slunci rozpálilo na snad sto stupňů, sedaček a plastového obložení se vůbec nedalo dotknout.

Honza se začal nudit, a tak se rozhodl nám cestu zpestřit tím, že náš zájezd proměnil v poznávací. Ujal se role průvodce a asi hodinu v kuse nás zásoboval zajímavými informacemi o Nepálu. Fungovalo to překvapivě dobře jednak jako rozptýlení, ale i jako užitečné uvádění věcí do kontextu.

Dozvěděli jsme se třeba, že téměř třetinu hrubého domácího produktu Nepálu tvoří takzvané remitentní příjmy neboli příjmy občanů pracujících v zahraničí. Spousta lidí v produktivním věku tedy bohužel odchází za prací do zahraničí, kde se přitom živí jako nekvalifikovaní dělníci.

Nepál se oficiálně otevřel Západu v roce 1951, kdy gramotnost obyvatelstva činila 5 %, a i v současné době umí číst a psát pouze 66 % Nepálců. Vzdělání komplikuje řada věcí, velkou překážkou je neefektivní vláda a s ní související špatná infrastruktura.

V 90. letech tu proběhla občanská válka, která svrhla hinduistickou monarchii, a umožnila tak vznik sekulární republiky v roce 2008. Takže vlastně nedávno.

Nepál nebyl nikdy kolonizován.

Nepálská příroda se vyznačuje obrovskou druhovou rozmanitostí, žije zde například 9% všech světových druhů ptáků, 4% všech druhů motýlů a 1% všech... poslední slovo se ztratilo v zahoukání protijedoucího kamionu.

„Čeho?“ volaly Hanča s Kájou zezadu.

Měla jsem podezření, že to byli pavouci.

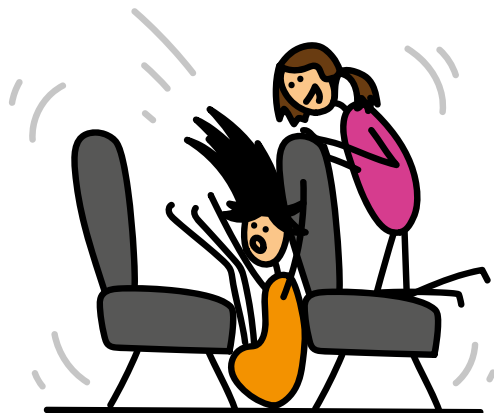
„Ničeho!“ zavolala jsem na ně. „Motýlkama to končí!“

„Ano, je tu nejvíc světových motýlů. Víc nepotřebujete vědět,“ potvrdil Honza. Stoprocentně to byli pavouci.

Přemýšlela jsem, odkud všechny tyto zajímavé informace čerpá, protože byly celkem podrobné a ze všech možných odvětví. Všimla jsem si už dřív, že si píše hodně poznámek o všem možném, možná si tedy v průběhu let plánování rozvojové pomoci dělal výtahy z odborných článků a teď nám předčítá, co zjistil? Nakoukla jsem mu přes rameno. V telefonu měl otevřenou Wikipedii na stránce Nepál. Možná zvolna nadešel čas, napadlo mě, začít se modlit ke všem bohům, ve které věříme, a raději i k těm, ve které nevěříme.

Po čtyřech hodinách cesty jsme pohledem do navigace zjistili, že ještě nejsme ani v polovině. Jak je to možné, proboha, jak dlouho bude tohle peklo trvat?

Spolucestující začali zaujímat rozličné podivné polohy. Vendy vystavěla imponantní horu bágů ze své těžké lezecké výstroje, obměkčila ji batohy ostatních, vyšplhala se na to a tvrdě usnula. Karel si sedl vedle řidiče, aby se tam mohl v klidu a soukromí děsit všemi detaily rozbité cesty. Hanča se natáhla přes dvě sedačky a unaveně klímala. Honza prohlásil své bílé tričko za „tričko, které sbírá zážitky“ a lehl si na podlahu. Drobná Kája seděla chvíli v protisměru,

zády opřená o sedačku před sebou, kolena pod bradou, když tu najednou auto vjelo do obzvlášť hlubokého výmolu. Vymrštilo nás to všechny až ke stropu a v horní úvratí pro jistotu ještě obouchalo o boční stěny. Když Kája přistála zpět do sedačky, respektive mezi sedačky, měla zadek napasovaný až u podlahy a kotníky skřípnuté k hlavě, takže pokud měla něco napsáno na podrážkách svých bot, mohla si to pohodlně přečíst. V cirkuse bychom za podobné vystoupení platili.

Přehouplo se poledne. Představte si, že se zavřete v malinkaté koupelně s malinkým okýnkem, dáte si tam hodinovou vařící sprchu a přesně v okamžiku, kdy po stěnách začnou téct čůrky vody a vám se začne špatně dýchat, se rozhodnete nikdy tu sprchu nevypnout a to malé okénko nikdy neotevřít. Přesně takové klima panuje v červnu v nížinném Nepálu.

Po šesti hodinách už se náš posun vpřed nedal nazvat nijak jinak než jako utrpení. Nikdo nic neříkal, každý jenom opatrně, v křehkém stavu mezi bdělostí a kómatem, měnil polohy. Žádná nám nepřišla bizarní. Už i díra na schůdek u dveří vypadala zajímavě, že by se do ní člověk hezky stočil. Kokoliv, jenom nesedět na zadku, který se proměnil v rozpálený beton.

Do Pokhary jsme dorazili po deseti hodinách. Odlouplí jsme se ze sedaček a z podlahy a začali vystupovat.

„Hele, proč jsme vlastně neletěli?“ zeptal se někdo zničehonic.

Skupina se zastavila uprostřed činnosti. Někdo s batohem nebo lahví vody v ruce, jiný soukající se ze dveří auta. Výrazy spařené, pohledy mrtvolné.

„To je ten let, co trvá půl hodiny?“

Pár lidí se po sobě podívalo. Mrtvoly našťestí nemají žádné myšlenky, dokonce ani nemění výraz.

„To je kravina, letět půl hodiny,“ ozval se někdo po chvíli.

„Jo, přesně, zbytečnej voprúz na letišti.“

„Taky je to o trochu dražší.“

„To ani nevzlítneš a už zase klesáš...“

„Úplná blbost.“

Vyložili jsme bágly, a skočili šipku do hotelového bazénu.

Dva dny předtím, mezinárodní letiště Praha

„A můžu se zeptat, proč vezete klavír?“ ptá se náhodný pán ve frontě na odbavení zavazadel. Stručně mu vysvětluji, kam přesně letíme, na jak dlouho a za jakým účelem. Cvičím se tím vlastně poprvé v propagaci neziskovky a jsem se svou schopností úderně zkratky docela spokojená. Když skončím, pán prohlásí:

„To je tam teda za ty dva týdny moc nenaučíte.“

Tak mi polib propagaci, ty nerudnej dědku, pomyslím si a obracím pozornost zpět k naší skupině.

„Já mám poslední týden pocit, že si snad prostřelím hlavu!“ duní Karel tluměně, zatímco přešlapuje ve frontě jak boxer před zápasem.

„Proč, prosím tě?“

Fascinovaně sleduji, jak ten vzrostlý silný chlap se znělým hlubokým hlasem viditelně panikaří.

„Ale co by, klasická cestovatelská horečka! Peklo v práci, do toho vyzvedávám nože od sponzora, po nocích dělám seznamy, jaký zásoby budeme muset nakoupit a hlavně kde, jaký suroviny vůbec budou dostupný, teď co vzít k jídlu pro nás, co do výuky, jak to oddělit, co jsem si měl zabalit, co jsem nezabalil, co budu muset ještě zabalit...“

Uznávám, že učitel vaření musí mít o něco složitější přípravu než já, která si koupila nový telefon, tripod a bylo.

„A nějaký ty sporáky,“ pokračuje Karel a otočí se na Honzu, který něco zamýšleně čte v mobilu, „nebo spíš vařiče, ty koupíme v Pokhaře? Je to tak?“

„Sporáky?“ zvedá hlavu Honza a nejspíše se rozhlíží, mhouří oči, evidentně nemá kontaktní čočky. „No jasně, sporáky.“ Skloní hlavu a čte dál. Karel přešlápně na druhou nohu.

„Víš, budu tam potřebovat na něčem vařit. Sporáky tam asi nemají.“

Honza znovu vzhledne od telefonu, vzdá pokus na někoho zaostřit a vychrlí ze sebe netrpělivě kamsi do prostoru:

„Sporáky? Sporáky v Pokhaře. To se všechno musí koupit v Pokhaře, žrádlo, pomůcky, papíry, všechno, protože nahoře nebude nic.“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Můj kousek Himálaje.
Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.